

## Reményik Sándor: Halotti beszéd a hulló leveleknek

Látjátok feleim, hogy mik vagyunk?  
Bizony bíbor és bronz és arany  
És örökkévaló szent szépség vagyunk.  
Ahogy halódunk, hullunk nesztelen:  
Bizony, e világ dőre, esztelen  
Pompájánál nagyobb pompa vagyunk.  
Nem történhetik velünk semmi sem,  
Mi megronthatná szép, igaz-magunk.  
Míg a fán vagyunk: napban ragyogunk,  
S ha alászállunk: vár a hús avar,  
Testvér-levél testvér-lombot takar,  
Ott is otthon vagyunk.  
Ha megkeményedünk és megfagyunk:  
Zúzmara csillog rajtunk: hermelin.  
Bíbor után a fehér hermelin.  
Bizony szépek vagyunk.  
Látjátok feleim, hogy mik vagyunk?  
Ha végre földanyánk része leszünk,  
Ott is szépek leszünk,  
Ott is otthon leszünk.  
És árvaság csak egy van, feleim:  
Az erdőn kívül lenni.  
Otthontalannak, hazátlannak lenni.  
Nagyvárosok rideg utcakövén  
A széltől sepertetni.  
Sok más szeméttel összekevertetni.  
Árvaság csak ez egy van, feleim.  
S amíg itthon vagyunk:  
Bizony bíbor és bronz és arany  
És örökkévaló szent szépség vagyunk.

*Kolozsvár, Hója-erdő, 1923 október*

80 éve, 1941. október 24-én hunyt el korának elismert költője, Reményik Sándor. Az erdélyi költő a két világháború között a transzilvanizmus lírai képviselője volt. Korai versei „egy sokat szenvedett közösség harcra késztetett énekese” mutatják be őt, de életének utolsó évtizedében született alkotásai az emberi lélek bensőjéből fakadnak. E versekből „egy halk, magányos, egyéni töprengésekben élő, inkább elmélkedő és szemlélődő ember szemei néznek ránk” – mondta róla Babits Mihály.

Reményik Sándor lélek-képei ott vannak a ma emberének lelki rezdüléseiben is.

***Halotti beszéd a hulló leveleknek*** című őszi versét a kolozsvári Hója-erdőben tett kirándulása ihlette 1923 októberében. Két évvel később, az 1925-ben kiadott *Egy eszme elindul* című kötetében jelent meg, az *Emmaus felé* című ciklusban. A kötet előszavában így ír a költő: „*Szeretném, ha e versek lelket, szeretetet, szépségben feloldott szomorúságot és egy kevés új erőt vihetnének mindenhová, ahol magyarok élnek.*”

Az első magyar szövegemlék, a Halotti beszéd és könyörgés több költőt is megihletett, de elsőként Reményik költészetében bukkant fel a motívuma. (Kosztolányi verse 1933-ban, Márai Sándor költeménye 1950-ben keletkezett.)

Halotti beszéd a hulló leveleknek – a középkori szövegemléket megidézõ költemény címe a halál valóságát idézi, azonban az élet szépségének dicsérete áthatja az egész verset.

A költõ az elmúlásról beszél, mégis a lehulló őszi levelek „*halódáson*” túli állapota az „*örökkévaló szent szépség*”. A vers ünnepélyes, ódai hangon szól az aláhulló levelek „*bíbor, bronz és arany*” színes pompájáról, a napfényben szálló levelek ragyogásáról, és végül, a fagyok beálltát követõ fehér zúzmarás állapot szépségérõl: „*bíbor után a fehér hermelin*”.

A lírai alany azonosulva a lehulló levelek egyikével úgy mondja el beszédét, mint aki tudja, hogy élet és halál nem szembenálló fogalmak, az élethez hozzátartozik az elmúlás, és a halál azt jelenti „földanyánk része leszünk”.

A fájdalom, félelem nem a halálhoz kapcsolódik, hanem az „*árvaság*”, „*otthonatlanság*”, vagyis az egyedüllét, magányosság, kiszolgáltatottság állapotának kínját jelenti: meghalni egyedül, másoktól elhagyatva... Ennél a gondolatnál nemcsak a vers hangneme változik elégikussá, hanem kiviláglik, hogy a kitaszítottság, árvaság nem annyira a „széltõl separtetett” levelek, sokkal inkább a lírai én szorongó magánya. Az ember tudomásul veszi a halál tényét, a természetben megcsodálja az elmúlás szépségét (számtalan mûvészi alkotás tanúskodik errõl), de az a torokszorító érzés mégiscsak ott bujkál...

A halálon túli élet „*otthon leszünk*” reményét egyedül a hit erõsítheti bennünk az Isten és az egymás iránti szeretet révén, az örök remény pedig átemel a kétségeken.

Reményik költeményének lezárásában is visszatér az élet szépségének himnikus dicsérete: „*örökkévaló szent szépség vagyunk*”.

Gergely Katalin

" Kihûlt csillagok hamuja alól..."

*Lélek-képek a 80 éve elhunyt Reményik Sándor verseiben*

Irodalmi előadás: próza - vers – ének

Gergely Katalin előadása bemutatja a költő életútjának állomásait és „a lelkek építésze” válogatott versköveit. Közreműködik Rónaszéki Tamás hegedűművész.

IDŐPONT: 2021. november 3. szerda, 18 óra

HELYSZÍN: Párbeszéd Háza, Budapest, Horánszky u. 20.